

Obrtnija.

Nekaj o lesnih namakah.

(Holzbeizen.)

(Dalje.)

2. Rudeče barve. a) V stekleni posodi namakaj osem dni na kakem toplem kraju nastopne tvarine: 1 kilo zmljete rudeče limske prožiljke (Lima-Rothholz), 60 gramov čistega potošlja, $2\frac{1}{2}$ kilo vode. Vsak dan treba steklenico parkrat stresti, konečno pa precedi skozi sukno; pred rabo ogrej tečino in tolikrat namaži predmet, dokler ne postane lepo rudeč. Ako hočemo, da postane barva še lepša in bolj živa, prevlečemo les, dokler je opisana namaka še mokra, z raztopino 60 gramov goluna v 1 kilo vode. Da se golun v vodi hitreje raztopi, jo razgrejemo. Pozneje je treba še precditi.

b) Škrlatasto-rudečo namako dobimo z naslednjim postopanjem. Kuhaj jedno uro 1 kilo nastrganega kampeškega lesa (Campecheholz), 250 gramov nastrgane rudeče limske prožiljke v $2\frac{1}{2}$ kilo vode, potem precedi in s to tekočino namaži dotični les tolikrat, da se pokaže zaželeno barva. Poleg tega raztopi 5 gramov potošlja v $\frac{1}{2}$ kilo vode, precedi in s tem prav na lahko prevleči les, katerega si prej rudeče pobarval.

c) Kuhaj 4 do 5 minut v pocinjeni posodi 100 gramov karmina v $1\frac{1}{2}$ kilo destilovane vode. Ko se kuha, počasi prilivaj salmikovca, pusti, da še par minut povre in namake je gotova. Ž njo se les namaže, manjši kosi pa se položé vanjo, da jih raztopina popolnoma prevzame.

d) Kuhaj 3 ure 400 gramov košeniljke v 5 kilo vode in s to raztopino namaži les. Ko je suh, se prevleče še z razredčenim klorovim cinom, kateremu smo pridjali nekoliko vinske kisline in sicer 100 gramov vinske kisline, 200 gramov klorovega cina, oboje raztopljeno v $3\frac{1}{2}$ kilo vode.

e) Kuhaj les najprvo pol ure v raztopini 100 gramov goluna v $1\frac{1}{2}$ kilo vode, pozneje pa ga namoči z raztopino 100 gramov zmajene krvi v 1 kilo špirita. Večkrat če pobarvamo les z zadnjo tekočino, bolj postane temno rudeč.

f) Cena namaka za navadna dela je naslednja: 1 kilo santelovega lesa (Sandelholz), 6 kilo vode in $\frac{1}{2}$ kilo goluna skuhaj in s tem namoči les. Ako hočemo, da je ta barva posebno trpežna, jo konečno še prevlečemo z raztopino 100 gramov zmljetega brošča (Krapp) v 1 kilo vode, kateri prideni še 15 kapljic cinove raztopine.

g) Raztopi na vročini 100 gramov bakrenega vitriola v 10 kilo vode in namoči z vrelo tekočino dotični les. Ko postane suh, ga prevleči z vročo raztopino 90 gramov rumene krvne lužnine (Blutlaugensalz) v 1 kilo vode. Ta namaka je rudeča ko kri in povsem trpežna.

h) Črešnjev les postane lepo temno rudeč, ako ga namažemo z gostim vapnenim beležem (Kalkmilch), kate-

rega toliko časa pustimo na lesu, da se posuši. Vapneno skorjo potem s krtačo odstranimo in zadnje njene ostanke z gobo zmijemo.

(Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Kaljenje jekla in železa. Gosp. F. Harum, uradnik dunajske parabrodne družbe, je baje izumil novo in izvrstno sredstvo za kaljenje železa. Železo postane tako trdo kakor demant. Postopanje je priprosto, ceno in se vrši kemijskim potom. Porabiti se more pri vsaki poljubni množini železa, ker železo pri tem ne zgubi svoje prožnosti, je iznajdba tem več vredna. Izumitelj pričakuje, da bode njegovo sredstvo velikanskega vpliva na razno orodje, kateremu bode moči dati ogromno trdoto in silno trpežnost. Tudi druge kovine postanejo pri uporabi Harumove metode bolj trde in vztrajne. Pričakujemo v kratkem kaj bolj obširnih poročil o zanimivi iznajdbi.

Novo sredstvo za znaženje kovinskih delov pri mašinah, nam popisuje list „Chem. Laboratorium des baier. Gewerbe-Museums.“ To sredstvo izvrstno osnaži in zlika železo in jeklo, ter sestoji iz 5 delov terpentina, 25 delov stearinovega olja, 25 delov najfinejšega gladilnega rudečila (Polierroth) in 45 delov najfinejšega živalskega olja. Kaši podobni zmesi prilijemo po potrebi špirita, potem pa s čopičem namažemo dotične dele. Ko se špirit izhlapi, se skorja zdrgne proč s suho zmesjo 45 delov živalskega olja in 25 delov gladilnega rudečila. Vsi deli so zelo lepo posvetijo.

Tiskanje na kovinske ploče je dosedaj delalo našim tiskarjem veliko preglavico, posebno pa tiskanje z raznimi barvami, kajti kovinska ploča je premalo prožna, da bi vzela pravilne barve iz kamenite ploče. V novjšem času se je posrečilo, ta nedostatek na jako priprost način odstraniti in sedaj tiskajo na kovinske ploče z raznimi barvami brez posebnih zadržkov. Brezdvombeno bode nova iznajdba ugodno vplivala na razne porabe v umetnih obrtih in pričakovati nam je v trgovini prav kmalo ličnih tiskovnih izdelkov na kovinskih pločah.

Kmetijstvo.

Zdravstveni pomen gozda.

Preiskave so pokazale, da je gozdni zrak velikega pomena za zdravstvo zaradi velike čistote. Prost je dima in prahu, škodljivih plinov in para. Tudi nima toliko zdravju škodljivih bakterijskih klic, ki so vzrok raznim nevarnim boleznim, kakor mestni zrak. Gozd blagodejno vpliva na podnebje. Varuje pred preveliko vročino in pa pred mrzlimi suhimi vetrovi, ki prouzročajo razna vnetja. V gozdnih krajih se temperatura veliko manj preminja in to je tudi velike važnosti. Hitre premembe temperature vplivajo kaj slabo na zdravje. V gozdnem zraku je jako mnogo ozona, kar jako ugaja zdravju.

Preiskave gozdne prsti so pa pokazale, da v njej ne vspevajo zdravju škodljive gljivice. Prst v gozdu je pri koreninah zmerno vlažna, ker drevesne veje zabranijo, da vsa voda ne pride na tla. Vlažnost gozdne prsti je vedno blizu jednaka. Prst je kislja in se zatorej jako počasi razkroja, posebno, ker je v gozdu veden hlad. V taki prsti pa ne vspevajo razne zdravju škodljivi bacili. Preiskavanje je dognalo, da je v pognojeni njivski